

online kiállítás 2021. február 26-tól | recordsuncovered.osaarchivum.org

A BLINKEN OSA ARCHÍVUM ÉS A HÁTTÉR ARCHÍVUM ÉS KÖNYVTÁR PROJEKTJE

Az *Előbújó dokumentumok* a Blinken OSA Archivum és a Háttér Archivum és Könyvtár közös online kiállítása, amely a közép- és délkelet-európai meleg és leszbikus mozgalmak történetének hasonlóságait és különbségeit mutatja be a 20. század második felében. A kiállítás jogi iratanyagok, sajtóbeszámolók, magán- és intézményi levelezések, művészeti alkotások és egyéb dokumentumok bemutatásával szeretné segíteni a homoszexualitás és a szexuális kisebbségekkel szembeni diszkrimináció megértését azokban az országokban, amelyeket közös politikai célok vezettek a 20. század folyamán: hogy az 1940-es évek közepétől egy új kommunista társadalmat hozzanak létre, majd az 1990-es évektől demokratikus társadalmi átalakulást hajtsanak végre.

Ezáltal a kiállítás betekintést nyújt a „homoszexualitás politikájának” jogi, társadalmi, kulturális és orvosi történetébe Közép- és Délkelet-Európában, melyet két politikai törekvés határozott meg: a kommunista forradalom előmozdítása és az adott társadalmak demokratizálódása. Mivel a kommunista időszakban a homoszexualitással kapcsolatos szakpolitika e két régió túl Kelet-Németországban és a Szovjetunióban is hasonló kommunikáció mentén zajlott, ezért a kiállítás bemutatja e két ország homoszexualitással kapcsolatos felfogását, a szexuális kisebbségekkel való bánásmódjának néhány jellegzetességét, valamint meleg- és leszbikus szervezeteinek kialakulását is, bár a vizsgálódás nem terjedt ki a Szovjetunió felbomlása és az NDK megszűnése utáni időszakra.

A kiállítás egy olyan időszakban jött létre, amikor az LGBTIQ+ embereket évtizedek óta ért támadások egyre inkább felerősödtek Közép-Európában. A régió populista kormányai éveken keresztül folyamatosan „gyökértelennek” állították be az LGBTIQ+ mozgalmakat, melyeknek állításuk szerint nincs előzménye Közép- és Délkelet-Európa „földjén”, és melyek szerintük az országaik politikai, társadalmi és kulturális hagyományait veszélyeztető „import genderideológia” terjesztői.

A bemutatott kiállítás egy dokumentumokból összeálló kiáltvány, mely határozottan cáfolja a fenti nézetet. Hozzásegíti a nézőt ahhoz, hogy ráébredjen, hogy a „genderideológia” vádja mögött valójában nem más áll, mint a nem heteroszexuális és nem cisznemű emberek régről származó el nem ismerésének újbóli megnyilvánulása. A múlttal ellentétben napjaink Európájában az el nem ismerés gyakorlata mögött egy olyan politikai program húzódik meg, mely a kultúra és a hagyomány állítólagos védelmének álcája mögé bújva, illetve egy kirekesztő (nemzeti, vallási, szexuális irányultságra épülő) többség „túlélésének” érdekében, jogi és politikai értelemben „szükséges lépésként” igyekszik igazolni a szexuális irányultság és nemi identitás szerinti kisebbségekhez tartozó személyek jogainak csorbítását és azt, hogy kevesebb emberi méltóságot érdemlő polgárként bánjanak velük. Ahogyan ez a kiállítás is bemutatja, ezekben a régiókban nagyon is általánossá vált, hogy a meleg és leszbikus emberek jogainak korlátozását ilyen módon igazolják, azonban aktív törekvéseiknek hála, az LGBTIQ+ csoportok a mostaninál sokkal elnyomóbb rendszerekben is meg tudtak küzdeni ezekkel az akadályokkal.

ELŐBÚJÓ DOKUMENTUMOK – NYILATKOZAT, VISSZAJELZÉSEK ÉS HOZZÁJÁRULÁSOK

Az *Előbújó dokumentumok* című kiállítás a Blinken OSA Archivum és a Háttér Archivum és Könyvtár közös projektje, mellyel a készítők az idei évi LGBT Történelmi Hónaphoz szeretnének hozzájárulni. Bizonyos értelemben egy „befejezetlen kiállítás”. Létrehozása során három nehézséggel kellett szembenéznünk. Először is azzal, hogy a meleg és leszbikus emberek és csoportjaik életének és érdekérvényesítő tevékenységének dokumentumait a levéltárak eltérő tematika szerint gyűjtötték és katalogizálták, sokféle kategóriába rendezve ezeket, ezért ezeknek a „megíratlan történeteknek” a beazonosításához, feltárásához és nyilvános „előbújtatásához” hosszas kutatómunkára van szükség. A másik nehézség, amivel szembe kellett néznünk, hogy a dokumentáció nem minden közép- és délkelet-európai országban működött ugyanolyan ütemben és léptékben. Végül azzal a problémával is tisztában vagyunk, hogy azokban az esetekben, amikor ezeket a dokumentumokat szisztematikusan gyűjtötték és őrizték, a gyűjtés elsősorban a meleg férfiak életére és mozgalmaira vonatkozó dokumentumokra irányult, háttérben szorítva a leszbikus, biszexuális és transznemű emberek történelmét, méltánytalanul megerősítve a meleg férfiakat az LGBTQI+ népeesség leghangsúlyosabb képviselőiként.

Az *Előbújó dokumentumok* ezért a Blinken OSA Archivum és a Háttér Archivum és Könyvtár közös projektjének indulását is jelzi, amelynek során reményeink szerint felülkerekedhetünk ezeken a nehézségeken, és forrásaink színesebbé tételével a különböző LGBTQI+ mozgalmak történetei egymás mellett és egyforma hangsúllyal jelenhetnek meg. Bár a jelen online kiállítás keretei között – amely a meleg és leszbikus mozgalmakra korlátozódik – próbáltuk kompenzálni ezeket a fent jelzett hiányosságokat, tisztában vagyunk vele, hogy ezek nem pótolhatóak pusztán a levéltáraink erőforrásaira és erőfeszítéseire támaszkodva. Szükség van hozzá az érintett LGBTQI+ közösségek és a levéltárak közös munkájára, melynek révén gazdagíthatjuk, kritikusan vizsgálhatjuk és árnyaltabban mutathatjuk be közös LGBTQI+ örökségünket.

Ezért szándékaink szerint az *Előbújó dokumentumok*, mint „befejezetlen kiállítás” egyben a Blinken OSA Archivum és a Háttér Archivum egy éves közös LGBTQI+ történelmi projektjének és közös munkájának első lépése. A közös törekvésbe szeretnénk meghívni a közép- és délkelet-európai LGBTQI+ közösségek tagjait is, hogy járuljanak hozzá projektünkhöz a témához kapcsolódó, saját dokumentumaikkal. Ezek a hozzájárulóktól érkező dokumentumok teszik majd teljessé, illetve befejezetté ezt a régiók LGBTQI+ történelméről szóló kiállítást, melyet 2022 februárjában szeretnénk fizikai formájában is megnyitni a Blinken OSA Archivum Centrális Galériájában.

Kurátorok: Perica JOVCHEVSKI, Közép-európai Egyetem/Blinken OSA Archivum
HANZLI Péter, Háttér Archivum és Könyvtár

HOZZÁJÁRULÁSOK

Szívesen vesszük hozzájárulásodat!

Az *Előbújó dokumentumok* online kiállítás a Blinken OSA Archivum és a Háttér Archivum és Könyvtár folyamatban lévő munkája, melyet Blinken OSA Archivum Centrális Galériájában szeretnénk fizikai valójában is kiállításaként bemutatni 2022 februárjában. Ahhoz, hogy az LGBTQI+ mozgalmak minél többféle képviselője megjelenhessen, örömmel vesszük a látogatók hozzájárulását. Bárki kölcsönözhet vagy adományozhat Közép- és Délkelet-Európában, 1945 és 1999 között keletkezett és az LGBTQI+ emberek történelméhez kapcsolódó, akár személyes vonatkozású szöveges vagy audiovizuális dokumentumokat, fényképeket.

Döntésedtől függően a kölcsönözött vagy adományozott dokumentumok bekerülhetnek a kiállítás (online vagy tényleges) anyagába, illetve a Blinken OSA Archivum állandó gyűjteményébe. A dokumentumaid felhasználásának és hozzáférhetőségének feltételeit, ahogyan a dokumentumot meghatározó leírást esetenként egyénileg állapítjuk meg közösen az adományozóval.

Amennyiben szeretnél adományozni, vedd fel velünk a kapcsolatot a records_uncovered@osaarchivum.org e-mail címen.

Köszönjük!

Blinken OSA Archivum | Centrális Galéria

1051 Budapest, Arany János utca 32. | kedd – vasárnap: 10:00 – 18:00

További információ: Bertalan Nóra | bertalan@ceu.edu | +36 30 271 2709

Háttér Archivum és Könyvtár | 1136 Budapest, Balzac utca 8-10.

További információ: Hanzli Péter | hanzli.peter@hatrer.hu | +36 70 904 9033

